

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра практичної психології

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Академічна доброчесність у психологічних дослідженнях

обов’язкова

Освітньо-професійна програма: **Практична психологія**

Спеціальність: **С4 Психологія**

Галузь знань: **С «Соціальні науки, журналістика та інформація»**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Мова навчання: **українська**

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Академічна доброчесність у психологічних дослідженнях» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Практична психологія».

Розробник:

Гуляс І.А., професор кафедри практичної психології, доктор психологічних наук, професор

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Гуляс І.А., професор кафедри практичної психології, доктор психологічних наук, професор

Погоджено з гарантом ОП **Валентина РАДЧУК**
(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри практичної психології **Валентина РАДЧУК**
(підпис)

Схвалено методичною радою факультету педагогіки, психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова методичної ради факультету **Тетяна КОЛТУНОВИЧ**
(підпис)

Мета навчальної дисципліни «Академічна доброчесність у психологічних дослідженнях»: сформувати в здобувачів освіти систему знань, умінь і цінностей, необхідних для дотримання етичних і правових норм у науковій та навчальній діяльності, забезпечення достовірності результатів психологічних досліджень і розвитку культури академічної відповідальності майбутнього фахівця.

Пререквізити. Навчальна дисципліна «Академічна доброчесність у психологічних дослідженнях» передбачає тісний зв'язок із наступними дисциплінами: «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Актуальні питання історії та культури України», «Вступ до спеціальності».

Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми «Практична психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю С4 «Психологія» здобувачі вищої освіти мають набути таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів й характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), здатність до самопрезентації та презентації результатів своєї професійної діяльності, здатність до керування власним життям та кар'єрою.

ЗК7. Навички міжособистісної взаємодії та співпраці у команді.

ЗК 10. Здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, формулювати результати дослідження у термінах і поняттях, прийнятих у психологічній науці та практичній психології, дотримуватися принципів надання психологічної допомоги, діяти на основі етичних міркувань, доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання:

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч.з використанням інформаційно комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	ік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	семінарські	практичні	самостійна робота	індивідуальна робота	
Денна	1	1	4	120	30	14	-	76	-	іспит
Заочна	1	1	4	120	10	-	-	110	-	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем	лаб	інд	с.р.		л	сем	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Змістовий модуль І. Основи академічної доброчесності та етичної культури науковця												
Тема 1. Вступ до академічної доброчесності	8	2	1	-	-	5	7,5	0,5	-	-	-	7
Тема 2. Академічна культура і цінності	7	1	1	-	-	5	7,5	0,5	-	-	-	7
Тема 3. Порушення академічної доброчесності	8	2	1	-	-	5	7,5	0,5	-	-	-	7
Тема 4. Етичні норми в психологічних дослідженнях	8	2	1	-	-	5	7,5	0,5	-	-	-	7
Тема 5. Академічне письмо: базові навички	8	2	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 6. Плагіат: розпізнавання і профілактика	8	2	1	-	-	5	7,5	0,5	-	-	-	7
Тема 7. Робота з джерелами інформації	8	2	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 8. Цитування і посилання	8	2	1	-	-	5	7,5	0,5	-	-	-	7
Разом за ЗМ1	63	15	8	-	-	40	61	5	-	-	-	56
Змістовий модуль 2. Професійна відповідальність і сучасні виклики академічної доброчесності												
Тема 1. Уникнення фабрикації та фальсифікації	8	2	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 2. Колективна робота та авторство	8	2	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 3. Самоплагіат та вторинні публікації	7,5	2	0,5	-	-	5	9	1	-	-	-	8
Тема 4. Реплікаційна криза в психології	8	2	1	-	-	5	8,5	0,5	-	-	-	8
Тема 5. Академічна доброчесність у цифровому середовищі	9	3	1	-	-	5	8,5	0,5	-	-	-	8
Тема 6. Академічна доброчесність як складова професійної етики психолога	8	2	1	-	-	5	8,5	0,5	-	-	-	8

Тема 7. Рефлексія досвіду та етичні дилеми в науковій і професійній діяльності психолога	8,5	2	0,5	-	-	6	8,5	0,5	-	-	-	8
Разом за ЗМ2	57	15	6	-	-	36	59	5	-	-	-	54
Всього	120	30	14	-	-	76	120	10	-	-	-	110

Тематика лекційних занять з переліком питань

Тема лекції	План лекції
Змістовий модуль 1. Основи академічної доброчесності та етичної культури науковця	
Тема 1. Вступ до академічної доброчесності.	1. Поняття «академічна доброчесність» та її значення для майбутнього психолога. 2. Принципи академічної доброчесності. 3. Етичні засади академічної доброчесності у контексті психологічної науки.
Тема 2. Академічна культура і цінності.	1. Академічна культура: поняття та складові. 2. Цінності наукової спільноти. 3. Етична відповідальність здобувача освіти за дотримання принципів академічної культури.
Тема 3. Порушення академічної доброчесності.	1. Основні види порушень академічної доброчесності. 2. Приклади неетичних практик у проведенні психологічних досліджень. 3. Академічні та юридичні санкції. 4. Наслідки для професійної репутації.
Тема 4. Етичні норми в психологічних дослідженнях.	1. Кодекс етики психолога. 2. Добровільна інформована згода. 3. Анонімність та конфіденційність. 4. Захист учасників дослідження.
Тема 5. Академічне письмо: базові навички.	1. Поняття академічного стилю письма. 2. Структура академічного тексту. 3. Основні вимоги академічного письма.
Тема 6. Плагіат: розпізнавання і профілактика.	1. Види плагіату (прямий, мозаїчний, самоплагіат). 2. Принципи коректного цитування і перефразування у науковому тексті. 3. Технологічні інструменти забезпечення академічної доброчесності: перевірка на плагіат.
Тема 7. Робота з джерелами інформації	1. Наукові джерела інформації: первинні та вторинні. 2. Критичне мислення як основа добору наукових джерел. 3. Наукові бази даних для пошуку психологічних досліджень.
Тема 8. Цитування і посилання	1. Стандарти APA – базові правила. 2. Посилання в тексті та в списку літератури.

	3. Найпоширеніші помилки здобувачів освіти в оформленні наукових літературних джерел.
Змістовий модуль 2. Професійна відповідальність і сучасні виклики академічної доброчесності	
Тема 1. Уникнення фабрикації та фальсифікації.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Фабрикація та фальсифікація даних у психологічних дослідженнях: визначення та приклади. 2. Неприпустимість «підгонки результатів» та її наслідки. 3. Вплив недоброчесних практик на наукову достовірність та психологічні практики. 4. Реальні кейси порушень академічної доброчесності у психології.
Тема 2. Колективна робота та авторство.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Співавторство в наукових дослідженнях: критерії включення до авторського складу. 2. Роль та значення дослідницьких груп у формуванні наукових робіт. 3. Конфлікти щодо авторства та стратегії їх запобігання.
Тема 3. Самоплагіат та вторинні публікації.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми повторного використання власних робіт у наукових дослідженнях. 2. Умови допустимості самоплагіату (мета-аналізи, оглядові статті). 3. Правила оформлення повторного використання власних даних.
Тема 4. Реплікаційна криза в психології	<ol style="list-style-type: none"> 1. Реплікаційна криза: поняття та актуальність у психології. 2. Причини низької відтворюваності психологічних експериментів. 3. Внесок відкритої науки у підвищення надійності досліджень.
Тема 5. Академічна доброчесність у цифровому середовищі.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Використання інструментів ШІ та генераторів тексту у наукових дослідженнях. 2. Цифрова етика в академічній діяльності. 3. Забезпечення кібербезпеки наукових даних.
Тема 6. Академічна доброчесність як складова професійної етики психолога.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив порушень академічної доброчесності на професійну репутацію психолога. 2. Психолог як носій етичних стандартів у професійній та суспільній діяльності. 3. Відповідальність за достовірність результатів психологічної діагностики та консультування.
Тема 7. Рефлексія досвіду та етичні дилеми в науковій і професійній діяльності психолога.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Рефлексія професійного досвіду психолога. 2. Етичні дилеми в науковій діяльності. 3. Етичні дилеми у професійній практиці. 4. Розвиток етичної компетентності.

Тематика семінарських занять з переліком питань

Назва теми	План	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Основи академічної доброчесності та етичної культури науковця		
Тема 1. Початкові засади академічної доброчесності.	1. Академічна доброчесність: визначення та значущість для професійного становлення психолога. 2. Основні принципи академічної доброчесності. 3. Етичні засади академічної доброчесності в психологічній науці.	1
Тема 2. Цінності та культура академічної діяльності.	1. Поняття академічної культури та її ключові складові. 2. Цінності та норми наукової спільноти. 3. Етична відповідальність здобувача освіти за дотримання принципів академічної доброчесності.	1
Тема 3. Проблеми та прояви порушень академічної доброчесності.	1. Класифікація порушень академічної доброчесності. 2. Приклади недоброчесних практик у психологічних дослідженнях. 3. Академічні та правові наслідки порушень. 4. Вплив порушень на професійну репутацію психолога.	1
Тема 4. Норми етики у психологічній науці.	1. Кодекс етики професійного психолога. 2. Принцип добровільної інформованої згоди учасників. 3. Анонімність та конфіденційність у психологічних дослідженнях. 4. Захист прав і безпеки учасників досліджень.	1
Тема 5. Академічне письмо: ключові уміння та практики	1. Академічний стиль письма: визначення та особливості. 2. Структурні елементи академічного тексту. 3. Ключові вимоги до академічного письма.	1
Тема 6. Плагіат у науковому письмі: діагностика та профілактика	1. Форми плагіату. 2. Принципи коректного цитування та перефразування у наукових текстах. 3. Технологічні засоби підтримки академічної доброчесності: перевірка на плагіат.	1
Тема 7. Пошук та використання наукових джерел.	1. Класифікація наукових джерел. 2. Застосування критичного мислення при відборі наукових джерел. 3. Наукові бази для пошуку інформації у психологічних дослідженнях.	1
Тема 8. Академічне цитування та бібліографічні стандарти.	1. Базові правила оформлення наукових робіт за стандартами АРА. 2. Цитування в тексті та складання списку літератури за АПА. 3. Найпоширеніші помилки студентів при оформленні наукових джерел.	1

Змістовий модуль 2. Професійна відповідальність і сучасні виклики академічної доброчесності		
Тема 1. Запобігання фабрикації та фальсифікації даних.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Фабрикація та фальсифікація даних у психологічних дослідженнях: поняття та приклади. 2. Неприпустимість спотворення результатів та її наслідки для науки. 3. Вплив недоброчесних практик на наукову достовірність та професійну психологічну діяльність. 4. Реальні приклади порушень академічної доброчесності у психології. 	1
Тема 2. Співавторство та колективна наукова діяльність.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Співавторство в наукових роботах: критерії визначення авторів. 2. Значення дослідницьких груп у створенні наукових робіт. 3. Конфлікти щодо авторства та методи їх уникнення. 	1
Тема 3. Повторне оприлюднення результатів: етичні та методичні аспекти.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблематика повторного використання власних робіт у наукових дослідженнях. 2. Допустимі випадки самоплагіату. 3. Правила оформлення повторного використання власних даних у наукових публікаціях. 	0,5
Тема 4. Виклики реплікації досліджень у психологічній науці	<ol style="list-style-type: none"> 1. Реплікаційна криза в психології: визначення та значущість. 2. Фактори низької відтворюваності експериментальних результатів у психології. 3. Роль принципів відкритої науки у підвищенні надійності досліджень. 	1
Тема 5. Дотримання етичних стандартів у цифровому науковому середовищі.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Застосування інструментів ШІ та генераторів тексту в наукових дослідженнях: етичні межі. 2. Цифрова етика та відповідальність у академічній діяльності. 3. Захист наукових даних та забезпечення кібербезпеки. 	1
Тема 6. Професійна етика психолога та дотримання принципів академічної доброчесності.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наслідки порушень академічної доброчесності для професійної репутації психолога. 2. Психолог як носій етичних стандартів у професійній та громадській діяльності. 3. Відповідальність за точність і достовірність результатів психологічної діагностики та консультування. 	1
Тема 7.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Саморефлексія та оцінка професійного досвіду психолога. 2. Етичні виклики у науковій діяльності психолога. 	0,5

Рефлексивна практика та етичні складнощі у науковій та практичній роботі психолога.	3. Етичні питання та дилеми у практичній роботі психолога. 4. Формування і розвиток етичної компетентності психолога.	
Всього годин		14

Індивідуальні науково-дослідні завдання

№	Завдання до тем
1	Написати коротку рефлексію (1-2 абзаци): «Що для мене означає академічна доброчесність?»
2	Знайти один приклад академічного порушення з новин або наукових джерел і пояснити його наслідки.
3	Ознайомитись з етичними принципами роботи психолога за такими документами: 1) Етичні принципи та кодекс поведінки психологів Американської психологічної асоціації (APA); 2) Сінгапурська заява щодо доброчесності досліджень – Singapore Statement on Research Integrity; 3) Додаткова авторитетна рамка – Fundamental Values of Academic Integrity (International Center for Academic Integrity); 4) Ознайомитись з <i>Етичним кодексом ЧНУ</i> . URL: https://pract-psy.chnu.edu.ua/studentu/akademichna-dobrochesnist/
4	Написати коротку рефлексію: «Які три (можна більше) дії я можу зробити вже зараз, щоб підтримувати академічну культуру у своєму навчанні?».
5	Розробити короткий план етичного проведення навчального експерименту (включно зі згодою та захистом учасників).
6	Взяти короткий текст побутового або художнього стилю і перетворити його на академічний (1-2 абзаци). Підготувати міні-есе на тему «Академічне письмо як навичка майбутнього психолога».
7	Взяти фрагмент наукової статті та підготувати: цитату з посиланням; перефразування із посиланням на джерело.
8	Підібрати 3 первинні та 2 вторинні джерела у базах даних; підготувати короткий опис знайдених джерел із зазначенням їх типу, авторів, дати публікації та основного змісту.
9	Підібрати будь-який науковий текст і оформити його цитати та список літератури у стилі APA.

Самостійна робота студентів

Назва теми	Кіл-ь год Денна форма н-я	Кіл-ь год Заочна форма н-я
Змістовий модуль 1. Основи академічної доброчесності та етичної культури науковця		
Тема 1. Вступ до академічної доброчесності.	5	7
Тема 2. Академічна культура і цінності.	5	7
Тема 3. Порушення академічної доброчесності.	5	7
Тема 4. Етичні норми в психологічних дослідженнях.	5	7
Тема 5. Академічне письмо: базові навички.	5	7
Тема 6. Плагіат: розпізнавання і профілактика.	5	7
Тема 7. Робота з джерелами інформації.	5	7
Тема 8. Цитування і посилання	5	7
Змістовий модуль 2. Професійна відповідальність і сучасні виклики академічної доброчесності		
Тема 1. Уникнення фабрикації та фальсифікації.	5	7
Тема 2. Колективна робота та авторство.	5	7

Тема 3. Самоплагіат та вторинні публікації.	5	8
Тема 4. Реплікаційна криза у психології.	5	8
Тема 5. Академічна доброчесність у цифровому середовищі.	5	8
Тема 6. Академічна доброчесність як складова професійної етики психолога.	5	8
Тема 7. Рефлексія досвіду та етичні дилеми в науковій і професійній діяльності психолога.	6	8
Всього годин	76	110

Завдання для самостійної роботи студентів

Назва теми	Завдання для самостійної роботи
Змістовий модуль 1. Основи академічної доброчесності та етичної культури науковця	
Тема 1. Вступ до академічної доброчесності.	1. Підготувати таблицю, де наведено приклади доброчесної та недоброчесної поведінки у науковій діяльності.
Тема 2. Академічна культура і цінності.	1. Скласти схему-таблицю: «Складові академічної культури майбутнього психолога». 2. Проаналізувати Кодекс академічної доброчесності Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: 1) які цінності в ньому відображено? 2) як вони співвідносяться з професійними цінностями психолога? 3) підготувати короткі висновки у вигляді тез (0,5-1 сторінка). 3. Підготувати коротку презентацію або постер на тему: «Цінності академічної спільноти очима студента-психолога».
Тема 3. Порушення академічної доброчесності.	1. Опрацювати положення Закону України «Про освіту» (ст. 42) та виписати види порушень академічної доброчесності. Скласти таблицю, де вказати: вид порушення, приклад з академічного життя, можливі наслідки. 2. Провести міні-опитування серед однокурсників (5-7 осіб): «Які порушення академічної доброчесності найчастіше трапляються у студентському середовищі»? Оформити результати у вигляді короткої аналітичної довідки (таблиця, діаграма, висновки).
Тема 4. Етичні норми в психологічних дослідженнях.	1. Опрацювати розділ «Етичні стандарти проведення психологічних досліджень» у Кодексі етики психолога. 2. Скласти таблицю: етичний принцип, його зміст, приклад порушення. 3. Створити постер, інфографіку або міні-презентацію «10 правил етичного психолога-дослідника».
Тема 5. Академічне письмо: базові навички.	1. Написати короткий академічний текст (до 1 сторінки) на одну з тем: а) «Роль критичного мислення в роботі психолога»; б) «Як формуються навички академічної доброчесності у здобувачів освіти»; в) «Чому важливо дотримуватися структурної логіки в наукових текстах»? Обов'язково використати: цитування з наукового джерела, аргумент, приклад або власну міні-рефлексію.

<p>Тема 6.</p> <p>Плагиат: розпізнавання і профілактика.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти таблицю: приклади добродесного цитування та випадків плагиату. 2. Обрати наукову статтю з психології та визначити: чи присутні ознаки плагиату (якщо так, то які?); як автор (и) дотримувалися правил цитування та оформлення джерел.
<p>Тема 7.</p> <p>Робота з джерелами інформації.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» та коротко законспектувати основні правила оформлення посилань. 2. Пояснити різницю між прямим цитуванням, переказом (парафразом) і посиланням на джерело. 3. Навести приклади 3 правильних і 3 неправильних способів цитування в тексті наукової роботи. 4. Скласти список літератури відповідно до стандартів APA.
<p>Тема 8.</p> <p>Цитування і посилання.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Переписати наведений нижче уривок, правильно оформивши цитати та посилання згідно з вимогами ДСТУ: На думку Карпенко, емпатія – це здатність «співпереживати іншій людині» (Карпенко, 2018). Водночас деякі автори вважають, що вона є не лише емоційною, а й когнітивною властивістю (Петренко 2020). 2. Оформити список використаних джерел (3–5 позицій) за українським стандартом, додавши їх у вигаданому науковому есе. 3. Визначити, у яких випадках у науковому тексті необхідно обов'язково робити посилання (приклади – з власного навчального досвіду). 4. Написати короткий фрагмент власної наукової роботи (0,5 сторінки) з використанням: прямої цитати, непрямого цитування, вторинного посилання. Оформити посилання й список літератури правильно.
<p>Змістовий модуль 2. Професійна відповідальність і сучасні виклики академічної добродесності</p>	
<p>Тема 1.</p> <p>Уникнення фабрикації фальсифікації.</p> <p style="text-align: right;">та</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Навести приклади порушень, які відносяться до фабрикації і до фальсифікації даних. 2. Скласти таблицю порівняння: ознака – фабрикація – фальсифікація. 3. Опрацювати Кодекс академічної добродесності Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича і виписати 3–5 пунктів, які стосуються відповідальності за фабрикацію чи фальсифікацію результатів. 4. Проаналізувати короткий опис ситуації: Дослідник провів опитування серед 60 студентів, але до звіту включив 80 анкет, пояснюючи це «для більшої наочності». Запитання: - Яке це порушення (фабрикація чи фальсифікація)? - Які етичні наслідки воно може мати? - Як уникнути подібних дій у майбутньому?
<p>Тема 2.</p> <p>Колективна робота та авторство.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. З Кодексу академічної добродесності Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича виписати пункти, що регулюють питання авторства й співавторства. 2. Пояснити, у чому полягає різниця між співавтором, редактором, консультантом і виконавцем технічної роботи. 3. Навести 2–3 приклади неетичних ситуацій у колективних дослідженнях (наприклад, приписування авторства чи виключення зі

	<p>списку співавторів).</p> <p>4. Проаналізувати ситуацію: Студентка виконала більшість емпіричної роботи, але на статті як перший автор зазначений її керівник, який лише редагував текст. Запитання: - Яке порушення відбулося? - Яким міг би бути етичний спосіб визначення авторства?</p> <p>5. Ознайомитись з міжнародними етичними стандартами (наприклад, APA Ethics Code або COPE Guidelines on Authorship). Складіть короткий конспект або інфографіку: «5 головних принципів етичного авторства у психологічних дослідженнях».</p> <p>6. Розробити пам'ятку «Як зберегти добрі стосунки в колективному дослідженні» – у ній поєднайте норми етики та принципи командної роботи (довіра, відкритість, комунікація).</p>
<p>Тема 3.</p> <p>Самоплагіат та вторинні публікації.</p>	<p>1. Навести 3 приклади ситуацій, у яких студент чи дослідник може ненавмисно припуститися самоплагіату.</p> <p>2. Проаналізувати ситуацію: Студент подав до збірника конференції тези, а через кілька місяців використав цей самий текст як розділ курсової роботи, не зазначивши, що частина тексту вже публікувалася. Запитання: - Чи є це самоплагіатом? - Як правильно оформити повторне використання власного тексту?</p> <p>3. Ознайомитись з рекомендаціями Committee on Publication Ethics (COPE) щодо повторного використання власних публікацій і склади короткий конспект «Як уникнути самоплагіату: міжнародні стандарти».</p> <p>4. Розробити міні-пам'ятку для студентів-психологів: «5 способів уникнути самоплагіату під час написання наукових робіт».</p>
<p>Тема 4.</p> <p>Реплікаційна криза у психології.</p>	<p>1. Пояснити, чому можливість повторити дослідження є важливим критерієм науковості.</p> <p>2. Навести 2–3 історичні приклади психологічних експериментів, які не вдалося відтворити (наприклад, ефект сили волі Баумайстера, «ефект примари» Барга тощо).</p> <p>3. Визначити, як поняття реплікаційної кризи пов'язане з принципами академічної доброчесності?</p> <p>4. Проаналізувати ситуацію: Молодий дослідник повторив відоме експериментальне дослідження і не отримав тих самих результатів. Його статтю не прийняли до журналу, пояснюючи «неефективністю гіпотези». Запитання: - Чому такі результати теж важливі для науки? - Як наукове співтовариство має реагувати на «негативні результати»?</p> <p>5. Описати кроки, яких потрібно дотримуватися, щоб ваше дослідження було можливим для реплікації (згідно з принципами відкритої науки).</p>
<p>Тема 5.</p> <p>Академічна доброчесність у</p>	<p>1. Пояснити, у чому полягає специфіка дотримання академічної доброчесності в дистанційному навчанні.</p> <p>2. Навести приклади типових порушень у цифровому освітньому просторі (наприклад: використання чат-ботів без посилань, копіювання тестів, псевдоавторство у спільних документах).</p>

цифровому середовищі.	<p>3. Проаналізувати ситуацію: Студент використовує ШІ для написання курсової роботи, не зазначаючи джерело або допоміжну роль технології. Запитання: - Чи є це порушенням академічної доброчесності? - Як можна етично використовувати цифрові інструменти (зокрема ШІ) у навчанні та наукових роботах?</p> <p>4. Скласти пам'ятку «Етичне використання цифрових ресурсів і штучного інтелекту» (5–7 правил).</p> <p>5. Описати етичні межі використання штучного інтелекту у навчанні майбутніх психологів (корисне – допустиме – неприпустиме).</p>
<p>Тема 6.</p> <p>Академічна доброчесність як складова професійної етики психолога.</p>	<p>1. Ознайомитися з Кодексом етики психолога (УСП або АРА) та виписати норми, що прямо чи опосередковано стосуються академічної доброчесності (чесність, об'єктивність, відповідальність, повага до авторства).</p> <p>2. Порівняти принципи академічної доброчесності та професійної етики психолога. Які з них є спільними, а які – відмінними за змістом і застосуванням?</p> <p>3. Ознайомитись з ситуацією: Молодий психолог публікує статтю, де використовує результати студентських робіт без зазначення їх авторства, пояснюючи це тим, що студенти не збираються друкуватися самі. Проаналізуйте кейс із позицій професійної етики та академічної доброчесності. Які норми порушено? Які наслідки це може мати для професійної репутації фахівця?</p> <p>4. Підготувати письмову рефлексію: «Як академічна доброчесність формує професійну ідентичність майбутнього психолога?»</p>
<p>Тема 7.</p> <p>Рефлексія досвіду та етичні дилеми в науковій і професійній діяльності психолога.</p>	<p>1. Опрацювати розділ Кодексу етики психолога, що стосується відповідальності, компетентності, конфіденційності та взаємодії з клієнтами/респондентами. Зробіть короткий конспект ключових етичних принципів, які можуть бути порушені в ході наукової чи професійної діяльності.</p> <p>2. Написати есе (0,5–1 стор.) на тему: «Етична дилема, з якою я міг(ла) би зіткнутися як практичний психолог / дослідник: можливі рішення і їх наслідки». Зверніть увагу на внутрішні сумніви, відповідальність перед собою, клієнтом, наукою.</p> <p>3. Проаналізувати ситуацію: Молодий психолог проводить дослідження серед школярів. Під час анкетування виявляє, що один із дітей має суїцидальні думки. Дослідження є анонімним, але мовчати психолог не може. Описати можливі дії фахівця. Які етичні принципи тут вступають у конфлікт? Як можна зберегти баланс між науковими вимогами та моральною відповідальністю?</p>

Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються:

1) *традиційні дидактичні методи та прийоми:*

– *словесні:* лекція, розповідь, повідомлення, опитування;

– *наочні:* пояснювально-ілюстративний метод (демонстрація прикладів правильного цитування, оформлення посилань, прикладів етичних порушень, задіяння комп'ютерної та мультимедійної техніки, демонстрація мультимедійних презентацій тощо);

– *семінарські заняття*: обговорення основних положень кодексів етики, аналіз базових кейсів тощо;

Прийоми: навчальні презентації, пояснення норм академічного письма, демонстрація прикладів порушень (плагіат, фабрикація тощо), письмові завдання на перевірку розуміння термінів і правил.

2) *інноваційні методи навчання*: проблемно-пошуковий метод; моделювання наукових процесів; метод проєктів; метод кейсів; дистанційне навчання (згідно розпоряджень щодо організації освітнього процесу);

Прийоми: робота з цифровими платформами, створення здобувачами освіти пам'яток, міні-проєктів, пошук і аналіз нормативних документів і кодексів етики, письмовий аналіз складних етичних ситуацій.

3) *інтерактивні методи навчання*: дискусії та дебати; мозковий штурм; рольові ігри та симуляції; метод рефлексії та самооцінювання;

Прийоми: групова робота над кейсами, проведення рольових ігор (дослідник, рецензент, учасник експерименту), організація інтерактивних семінарів і тренінгів, рефлексивні записи, есе, обговорення «етичного кола».

Система контролю та оцінювання

Оцінювання поточної навчальної діяльності, підсумкового контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №2 від 24 лютого 2020 року).

<https://drive.google.com/file/d/1aDDzrMzuZ7OA1CervuLzeYLONEosLySV/view>.

Методи контролю

- *поточний контроль передбачає*:

- усне опитування студентів на семінарських заняттях (індивідуальне, фронтальне); відповіді на проблемні запитання та аналіз кейсів; участь у дискусіях, дебатах і мозковому штурмі;
- письмовий контроль (короткі тести та контрольні роботи, письмові завдання на аналіз кейсів, рефлексивні есе щодо етичних дилем і власних дій у змодельованих ситуаціях, оформлення бібліографії та цитування у практичних завданнях);
- тестовий/машинний контроль (стандартизовані тести у системі Moodle).

- *рубіжний контроль передбачає*: письмова контрольна робота наприкінці модуля.

Загальна сума балів за всі виконані завдання, види робіт, передбачені планом семінарських занять, самостійної роботи студентів, письмових контрольних робіт наприкінці модулів становить 60 балів.

- *підсумковий контроль* (максимально – 40 балів) проводиться у формі іспиту з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Форми контролю

- *індивідуальний контроль* (кожен студент отримує завдання, яке він повинен виконати без сторонньої допомоги);

- *груповий контроль* (група тимчасово поділяється на кілька підгруп (від 2 до 10 студентів) і кожній підгрупі дається завдання на перевірку. Залежно від мети контролю групам пропонують однакові або різні завдання);

- *фронтальний контроль* (завдання пропонуються всій групі для з'ясування правильності сприйняття й розуміння навчального матеріалу, виявлення слабких сторін у

знаннях студентів, недоліків, прогалин, помилок у роботах і відповідях та визначення заходів щодо їх подолання й усунення);

- *взаємний контроль* (активізує діяльність студентів, підвищує інтерес до знань, критичне мислення);
- *самоконтроль/програмований контроль* (можливість самостійно перевірити правильність відповіді чи виконаного завдання. Використовується для організації фронтальної роботи і колективного обговорення індивідуально одержаних результатів).

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)																	Кількість балів (екзаменаційна робота)	Σ
Змістовий модуль 1									Змістовий модуль 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	К.р.	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	К.р.		
3	3	3	3	4	3	3	3	7	3	3	3	3	3	3	3	7	40	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

A – «відмінно» – якщо студент набрав 90–100 балів, глибоко і всебічно знає зміст питань курсу; логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень компетентності; здатний передбачати, прогнозувати, вирішує проблемні завдання.

B – «дуже добре» – коли студент набрав 80–89 балів, правильно, логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти. Вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, частково контролює власні навчальні дії.

C – «добре» – коли студент набрав 70–79 балів, знає навчальний матеріал; оволодів досконало практичними навичками; аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування про ті чи інші методичні підходи, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу.

D – «задовільно» – якщо студент набрав 60–69 балів, в основному знає зміст питань курсу, але непереконливо відповідає, плутає поняття; невпевнено виконує практичні завдання, допускає неточності у теоретичних знаннях; не вміє оцінювати педагогічні та методичні явища, встановлювати взаємозв'язок теорії та практики

E – «достатньо» – якщо студент набрав 50–59 балів, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до пояснення викладача;

розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять; виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. З допомогою викладача здатний аналізувати, порівнювати, узагальнювати та робити висновки. Вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач.

FX – «незадовільно» з можливістю повторного складання – коли студент набрав 35–49 балів, не опанував зміст курсу, вкрай слабо володіє теоретичними знаннями, не знає наукових фактів визначень; виявляє низький рівень навичок пояснення і обґрунтування фахових явищ і ситуацій. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

F – «незадовільно» з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання – якщо студент набрав 1–34 бали, не опанував зміст курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Відсутнє загальногуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Часто пропускав лекції та семінарські заняття.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів.

Методи поточного контролю

Усне опитування – бесіда, розповідь студента, роз'яснення. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь студента або запитально-відповідальна форма – бесіда. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формах.

Розподіл балів:

2 бали – відповідь виявляє повні, ґрунтовні знання студента з поставленого питання; студент розуміє місце даних знань у системі вже наявної у нього інформації; чітко знає, як ці знання можуть бути застосовані на практиці;

1 бал – відповідь студента недостатньо повна, однак, в основному, правильна; студент не розуміє місце даних знань у системі вже наявної у нього інформації, але, в основному, орієнтується у тому, як вони можуть бути застосовані на практиці;

0 балів – відповідь неправильна; студент не розуміє доцільність даних знань для практичної діяльності.

Доповнення на семінарському занятті

1 бал отримує студент, який активно включений в тематичну дискусію, і готовий висловити свої міркування, посилаючись на літературні джерела та власний аналіз.

Тести (тест досягнень, тематичне тестування) – це набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами. Перевага тестів у їх об'єктивності, тобто незалежності перевірки та оцінки знань від викладача.

Розподіл балів:

3 бали отримує студент який на 90 % виконав завдання;

2 бали отримує студент, який на 75 % упорався із завданнями;

1 бал отримує студент, який на 50 % розв'язав завдання.

Виконання завдань практичної роботи

Розподіл балів:

3 бали – активна участь у роботі на семінарському занятті; правильне розв’язання практичних завдань із незначними неточностями;

2 бали – активна участь у роботі на семінарському занятті; правильне розв’язання практичних завдань із незначними неточностями та порушенням логіки викладення відповіді;

1 бал – розв’язання практичних завдань з грубими помилками, без обґрунтування.

Підготовка мультимедійної презентації за темою

Розподіл балів:

4 бали: у презентації відображено глибоке, чітке розуміння та усвідомлення матеріалу, аналітичний та творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю, логічністю та послідовністю.

3 бали: у презентації містяться важливі твердження щодо проблемних питань, презентація має в основі декілька ключових положень, які неповністю розкривають її тематику; прослідковується певна логічна структура в розміщенні інформації; презентація починається із вступу, надає інформацію в певному порядку і завершується викладенням важливих наукових моментів та висновків; неповністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно оформлені.

2 бали: презентація сфокусована на темі, але поверхнево висвітлює її; естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення); важко вловити структуру подання інформації; немає посилань на використані джерела або не всі правильно оформлені.

1 бал: завдання виконане частково; презентація студента не містить відповідь на поставлене завдання, не є аргументованою; не містить посилань на джерела, що вивчаються; не містить аналізу відповідних теорій, концепцій, наукових течій, свідчить про наявність значних прогалин у знаннях студента, викладена з порушенням логіки подання матеріалу, містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок та виправлень.

Модуль-контроль: контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється шляхом проведення аудиторної письмової роботи на останньому семінарському занятті в межах окремого залікового модуля. Шляхом написання контрольної роботи здійснюється перевірка знань студентів з обсягу викладеного на лекціях, опрацьованого на семінарських заняттях та засвоєного у звітний модульний період матеріалу.

Розподіл балів:

7 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичні питання, використавши при цьому не лише обов’язкову, а й додаткову літературу.

5-6 балів отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичні питання, однак неповно і допустили деякі неточності. При цьому не використали на достатньому рівні обов’язкову літературу.

3-4 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.

2 бали отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми.

1 бал отримують студенти, які поверхово розкрили лише окремі положення окремого питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Завдання контрольних робіт розміщені в системі електронного навчання Moodle за посиланням: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=8854>

Зразки теоретичних запитань

1. Поясніть різницю між плагіатом, фабрикацією та фальсифікацією у наукових дослідженнях (вказіть приклади кожного порушення; розкрийте можливі наслідки для дослідника та наукової спільноти; поясніть, як уникнути цих порушень у психологічних дослідженнях).

2. Опишіть основні принципи академічної доброчесності та їхнє значення для професійної діяльності психолога (визначте, які норми охоплює академічна доброчесність; розгляньте приклади їх застосування у науковій та професійній практиці; аргументуйте, чому порушення цих принципів негативно впливає на репутацію дослідника).

3. Проаналізуйте поняття «самоплагіат» і «вторинні публікації» (визначте відмінності між цими явищами; опишіть етичні аспекти повторного використання власних матеріалів; наведіть рекомендації для дотримання академічної доброчесності при підготовці наукових робіт).

Зразки тестових завдань

Яке з наведених тверджень НЕ відповідає принципам академічної доброчесності?

- a) використання чужих ідей без посилання на джерело;
- b) надання достовірної інформації про методи дослідження;
- c) дотримання правил цитування і оформлення посилань;
- d) етичне ставлення до учасників експерименту.

Встановіть відповідність між поняттям і його визначенням:

Поняття

плагіат

фальсифікація

самоплагіат

конфіденційність

Визначення

a) вигадкування або підробка даних дослідження

b) повторне використання власних матеріалів без посилання

c) використання чужих матеріалів без посилання

d) захист персональних даних учасників дослідження

Встановіть відповідність між принципом академічної доброчесності і прикладом:

Принцип

достовірність

повага

відповідальність

Приклад

a) перевірка джерел і цитування інформації

b) конфіденційне ставлення до учасників

c) виконання обов'язків дослідника належним чином

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

3 бали – робота виконана самостійно і правильно, відображає належний рівень теоретичних знань і практичних навичок, вимоги академічної доброчесності строго дотримані;

2 бали – робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відображає належний рівень теоретичних знань і практичних навичок, вимоги академічної доброчесності строго дотримані;

1 бал – робота виконана, але містить помилки, відображає недостатній рівень теоретичних знань і практичних навичок, частково дотримані вимоги академічної доброчесності.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

Підсумкова кількість балів з дисципліни визначається як сума балів поточного контролю (максимум 60 балів) та іспиту (40 балів).

Іспит проводиться у формі тестового контролю. Кожна тема представлена 6 тестами, що охоплюють: теоретичні знання, аналітичні навички та практичне застосування.

Критерії оцінювання тестового контролю (40 балів):

Балова оцінка	Відсоток правильних відповідей	Рівень знань і компетентностей	Оцінка
40 – 36	90 – 100	Високий рівень засвоєння матеріалу; студент правильно відповідає на більшість завдань всіх типів, демонструє глибоке розуміння принципів академічної доброчесності та вміння застосовувати їх у практичних і теоретичних ситуаціях	Відмінно
35 – 32	80 – 89	Добрий рівень знань; студент правильно відповідає на більшість завдань, допускає незначні помилки у деталях, але засвоїв основні принципи та правила академічної доброчесності.	Дуже добре
31 – 28	70 – 79	Задовільний рівень знань; студент правильно виконує більшість завдань базового рівня, допускає помилки у складних або деталізованих питаннях.	Добре
27 – 24	60 – 69	Початковий рівень засвоєння матеріалу; студент правильно виконує лише прості завдання, демонструє обмежене розуміння принципів академічної доброчесності та застосування норм у практиці	Задовільно
Менше 24	Менше 60	Низький рівень знань; студент не зміг правильно відповісти на більшість завдань, не засвоїв основні принципи академічної доброчесності.	Незадовільно

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Що розуміють під академічною доброчесністю?
2. Назвіть і схарактеризуйте основні принципи академічної доброчесності.
3. Чим академічна доброчесність відрізняється від професійної етики?
4. Назвіть три причини важливості академічної доброчесності у науковій діяльності.
5. Наведіть приклади порушень академічної доброчесності.

6. Оберіть правильне твердження: академічна доброчесність...
7. Що охоплює поняття «академічна культура»?
8. Назвіть основні цінності академічної спільноти.
9. Як цінності академічної культури впливають на дослідницьку діяльність?
10. Наведіть приклади поведінки, що демонструє високу академічну культуру.
11. Чим відрізняється академічна культура від корпоративної етики?
12. Завдання на вибір однієї правильної відповіді про етичні цінності в науці.
13. Назвіть основні види порушень академічної доброчесності.
14. Поясніть поняття «плагіат».
15. Що таке фабрикація та фальсифікація?
16. Наведіть приклади колективних порушень академічної доброчесності.
17. Вкажіть наслідки порушень академічної доброчесності для дослідника.
18. Тестове завдання: розпізнавання порушення у прикладі
19. Назвіть основні етичні принципи психологічного дослідження.
20. Що таке інформована згода?
21. Чому важлива конфіденційність учасників експерименту?
22. Наведіть приклади порушення етичних норм у психології.
23. Які етичні аспекти слід враховувати при публікації результатів?
24. Виберіть правильне твердження про етичні норми.
25. Що включає поняття академічного письма?
26. Назвіть основні правила структурування наукової роботи.
27. Як правильно оформлювати вступ та висновки?
28. Які основні вимоги до наукового стилю письма?
29. Вкажіть приклади помилок академічного письма.
30. Завдання на коротку письмову відповідь: складіть абзац з правильною структурою.
31. Дайте визначення плагіату.
32. Назвіть три способи розпізнати плагіат.
33. Як уникнути плагіату при написанні наукової роботи?
34. Поясніть різницю між прямим плагіатом та перефразуванням без посилання.
35. Вкажіть наслідки плагіату для студента та науковця.
36. Тестове завдання: розпізнавання плагіату у фрагменті тексту.
37. Що таке первинне і вторинне джерело?
38. Наведіть приклади електронних наукових ресурсів.
39. Як оцінювати достовірність джерела інформації?
40. Поясніть роль бібліографії у науковій роботі.
41. Що таке цитування і чому воно важливе?
42. Виберіть правильний формат посилання.
43. Назвіть основні стилі цитування (APA, MLA тощо).
44. Як правильно оформити цитату із прямим посиланням?
45. Як оформлювати посилання на джерело з інтернету?
46. Чому важливо дотримуватися єдиного стилю цитування?
47. Вкажіть приклади помилок у цитуванні.
48. Завдання на відповідність: стиль цитування – приклад
49. Дайте визначення фабрикації та фальсифікації.
50. Наведіть приклади фабрикації у психологічних дослідженнях.
51. Наведіть приклади фальсифікації.
52. Як запобігти фабрикації та фальсифікації?
53. Виберіть правильне твердження про відповідальність за фальсифікацію.
54. Завдання на коротку письмову відповідь: як би ви діяли у змодельованій ситуації?
55. Що таке колективна робота у науці?
56. Як визначають авторство у колективній публікації?
57. Назвіть критерії належності автора до наукової роботи?

58. Наведіть приклади суперечок щодо авторства.
59. Як уникнути конфліктів у співавторстві?
60. Тестове завдання: визначити правильне авторство у прикладі.
61. Що розуміють під самоплагіатом?
62. Наведіть приклади самоплагіату.
63. Що таке вторинні публікації?
64. Чому повторне використання власних матеріалів може бути етичним?
65. Як уникнути самоплагіату?
66. Тестове завдання на визначення самоплагіату.
67. Поясніть поняття «реплікаційна криза».
68. Назвіть причини реплікаційної кризи.
69. Як відсутність реплікації впливає на достовірність науки?
70. Вкажіть способи підвищення реплікаційності досліджень.
71. Завдання на коротку відповідь: аналіз конкретного дослідження.
72. Вибір правильного твердження про реплікаційну кризу.
73. Назвіть особливості академічної доброчесності у цифрових ресурсах.
74. Які цифрові інструменти допомагають уникати плагіату?
75. Як перевіряти достовірність інформації в інтернеті?
76. Що таке цифрова етика у науці?
77. Наведіть приклади порушень академічної доброчесності онлайн.
78. Тестове завдання: розпізнавання порушення у цифровому середовищі
79. Як академічна доброчесність пов'язана з професійною етикою психолога?
80. Наведіть приклади застосування академічної доброчесності у професійній діяльності.
81. Які наслідки порушення академічної доброчесності для кар'єри психолога?
82. Завдання на коротку письмову відповідь: етична оцінка змодельованої ситуації.
83. Виберіть правильне твердження про роль академічної доброчесності у професійній етиці.
84. Оберіть приклади етичних норм, що регулюють дослідницьку діяльність психолога
85. Що таке рефлексія у науковій діяльності?
86. Як рефлексія допомагає уникати етичних порушень?
87. Наведіть приклад етичної дилеми в психологічному дослідженні.
88. Як приймати рішення у складних етичних ситуаціях?
89. Завдання на коротку відповідь: опишіть власну стратегію поведінки у етичній дилемі.
90. Виберіть правильне твердження: роль рефлексії у формуванні професійної етики.

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній/інформальній освіті, що за тематикою й змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим темам, індивідуальним завданням.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати неформальної/інформальної освіти курсу:

- «Положення про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (П.7)

<https://www.chnu.edu.ua/media/mp1hio45/polozhennia-pro-osvitnii-protses.pdf>

- «Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»

<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>

Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної/інформальної освіти забезпечується через оприлюднення вищезазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/>).

Згідно з рішенням кафедри (протокол №1 від 27.08.2025р.) викладач враховує додаткові бали, отримані через неформальну/інформальну освіту, до загальної суми балів, набраної з освітньої компоненти, за умови, що результати з проблеми відповідають тематиці курсу.

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак, становить не більше 20 % (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС). Наприклад, студент отримав сертифікат за проходження курсу «Академічна доброчесність» у рамках проекту SAINUP та Американських рад з міжнародної освіти «Сприяння академічній доброчесності в Україні»

(<https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:AmericanCouncils+AcIn101+AcIn2019/about>), за що може отримати 4 бали до підсумкового контролю. Якщо студент пройшов двогодинний курс та має підтвердження у вигляді сертифікату, то він, відповідно, може отримати 2 бали, тригодинний – 3 бали тощо.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри студент може отримати до 10 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів – 100.

Рекомендована література

Основна:

1. Академічне письмо: навчальний посібник / укладачі: Т.М. Костирко, С.В. Ларенкова, І.В. Бондар, М.С. Жигалкіна. Миколаїв: НУК, 2022. 226 с.
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с.
3. Академічне письмо: навч. посібник / уклад. С.К. Ревуцька, В.М. Зінченко. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
4. Академічне письмо та доброчесність: навчально-методичний посібник / автори-укладачі: Ірина Насмінчук, Лариса Громик. Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2024. 256 с.
5. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: навч. посібник. Суми: СумДПУ, 2016. 260 с.
6. Довідник з академічної доброчесності / уклад. В.Г. Гур'янова, Л.Т. Онисимова, Н.В. Поберій; за заг. ред. Т.О. Маринич. Суми: Сумський державний університет, 2018. 24 с.
7. Колоїз Ж.В. Академічне письмо та риторика: [практикум]. Кривий Ріг: КДПУ, 2018. 196 с.
8. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань: практ. посібник. Київ: ДНТБ України, 2019. 33 с. – Препринт.
9. Основи академічної культури: електрон. метод. посіб. / уклад. Л.М. Солдаткіна. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2023. С. 10-28.

10. Ревуцька С.К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо» / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. українознавства. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.

Додаткова:

1. Академічна доброчесність у вищих навчальних закладах України. URL: <http://nubip.edu.ua/node/20098>
2. Академічне письмо та бібліографія. URL: <https://bibliosynergy.ula.org.ua/index.php/proekt1>
3. APA style. Рекомендації із застосування: Методичний посібник. Автор-упорядник Ю. Шайгородський. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. Київ-Ніжин: Видавець Лисенко М. М., 2024. 44 с. https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/01/APA_style_Rekomendatsii-iz-zastosuvannia.pdf
4. Гуляс І.А. Психосоціальні аспекти академічної доброчесності здобувачів вищої освіти. *Психологія і суспільство*. 2025. № 2 (92). С. 78–88. URL: <https://doi.org/10.35774/pis2025.02.078>
5. До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності. Аналітична записка МОН / Центр академічної доброчесності, Проект сприяння академічній доброчесності в Україні – МОН. 2020. 22 трав. https://mon.gov.ua/npa/do-pitannya-uniknennya-problem-i-pomilok-u-praktikah-zabezpechennya-akademichnoyi-dobrochesnosti?fbclid=IwAR3dJ0PKnGtsIdT8ffPhgogOQOCy vYPNNZmvT-9d3qYeQOmW_xmlYhYjOfI
6. Етичний кодекс ученого України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>
7. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
8. Закон України «Про освіту». Стаття 42 «Академічна доброчесність». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>
9. Кодекс академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Кодекс-академічної-доброчесності.pdf>
10. Лист МОН України від 23.10.2018 № 1/9-650 «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18>
11. Положення про психологічну службу у системі освіти України <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-psihologichnu-sluzhbu-u-sistemi-osviti-ukrayini>
12. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». <https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2019/02/pryklady-oformlennja-bibliohrafichnoho-opysu-zhidno-dstu-8302.pdf>
13. Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо): лист М-ва освіти і науки України від 15.08.2018 р. № 1/11-8681. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/akredytatsiya/instruktsiya/1-11-8681-vid-15-082018-rekomendatsii-shchodo-zapobigannya-akademichnomu-plagiatu.pdf>

1. Академічне письмо та бібліографія. URL: <https://bibliosynergy.ula.org.ua/index.php/proekt1>
2. Гуляс І.А. Психосоціальні аспекти академічної доброчесності здобувачів вищої освіти. *Психологія і суспільство*. 2025. № 2 (92). С. 78–88. URL: <https://doi.org/10.35774/pis2025.02.078>
3. Етичний кодекс ученого України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>
4. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. Наукові ресурси. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1539>
6. Положення про психологічну службу у системі освіти України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-psihologichnu-sluzhbu-u-sistemi-osviti-ukrayini>
7. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP). URL: <https://academiq.org.ua/pro-proekt/proekt-v-universytetah/#:~:text=Проект%20сприяння%20академічній%20доброчесності%20в>
8. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 р.). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf>
9. Turnitin. URL: <https://www.turnitin.com>
10. Українська електронна бібліотека. URL: <https://lib.com.ua>

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять. Регулярне відвідування лекційних та практичних занять, самостійна робота та опрацювання рекомендованої літератури і матеріалів є необхідною умовою для вивчення дисципліни.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf>), «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle.